

[Time:2½ Hours]

[Marks: 80]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B.: 1) Attempt all questions.

2) Each question carries 20 marks.

1. a) Discuss in detail the politics of co-operative societies in Maharashtra.

OR

1. b) Explain the relationship between industry and politics in Maharashtra.

2. a) Evaluate the origin and present challenges of Shivsena party..

OR

2. b) Write down information about the Bharatiya Janata Party in Maharashtra.

3. a) Discuss the role of farmer unions in the farmers' agitation in Maharashtra.

OR

3. b) Elaborate the issues of tribals in Maharashtra.

4. a) Discuss in detail the Right to Information in Maharashtra.

OR

4. b) Discuss the contribution of any civil society organization in Maharashtra towards environmental awareness.

[मराठी रुपांतर]

[वेळ : 2½ तास]

[८०:गुण]

सूचना- १) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य

२) प्रत्येक प्रश्नांना २० गुण आहेत

१. अ) महाराष्ट्रातील सहकारी संस्थांचे राजकारण यावर सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

१. ब) महाराष्ट्रातील उद्योग आणि राजकारण यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

२. अ) शिवसेना पक्षाची निर्मिती आणि सध्यकालीन आव्हानांचे मूल्यमापन करा.

किंवा

२. ब) महाराष्ट्रातील भारतीय जनता पक्षाविषयी माहिती लिहा.

३. अ) महाराष्ट्रातील शेतकऱ्यांच्या आंदोलनातील शेतकरी संघटनेच्या भूमिकेची चर्चा करा.

किंवा

३. ब) महाराष्ट्रातील आदिवासींचे प्रश्न विशद करा.

४. अ) महाराष्ट्रातील माहितीच्या अधिकाराबाबत सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

४. ब) पर्यावरण जागृतीसाठी महाराष्ट्रातील कोणत्याही नागरी समाज संस्थेच्या योगदानाची चर्चा करा.